

235

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

z dnia 25 czerwca 1958 r.

w sprawie naziemnych składów materiałów wybuchowych oraz sposobu przechowywania środków strzałowych w odkrywkowych zakładach górniczych podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Na podstawie art. 95 dekretu z dnia 6 maja 1953 r. — Prawo górnicze (Dz. U. z 1955 r. Nr 10, poz. 65) zarządza się, co następuje:

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. W rozumieniu rozporządzenia:

- 1) środkami strzałowymi są materiały wybuchowe, środki inicjujące i zapalające,
- 2) środkami inicjującymi są zapalniki elektryczne ostre, spłonki górnicze i lonty detonujące,
- 3) środkami zapalającymi są zapalniki elektryczne nieostre, lonty prochowe i zapalacze lontowe,
- 4) sprzętem strzałowym są zapalarki elektryczne, wyłączniki strzałowe, przyrządy kontrolne, przewody strzałowe itp.

2. Skrótem MW oznaczają się wszystkie materiały wybuchowe, używane w zakładach górniczych: składami MW są składy środków strzałowych.

§ 2. 1. W zależności od maksymalnej pojemności naziemne składy MW dzieli się na 7 klas:

I klasa	do 250 kg,
II klasa	od 250 do 500 kg,
III klasa	od 500 do 2.000 kg,
IV klasa	od 2.000 do 5.000 kg,
V klasa	od 5.000 do 10.000 kg,
VI klasa	od 10.000 do 15.000 kg,
VII klasa	od 15.000 do 20.000 kg.

2. W zależności od rodzaju budowy składów MW różni się:

- 1) szafki pancerne na MW jako składy przenośne,
- 2) stałe składy MW,
- 3) podręczne składy MW.

3. Dozwolone jest przechowywanie w szafkach pancernych następujących ilości MW:

- 1) w jednej szafce pancernej 100—200 kg MW w zależności od rozmiarów szafki albo
- 2) w zespole szafek pancernych do 400 kg MW.

4. Przechowywanie MW w ilościach ponad 400 kg jest dozwolone tylko w stałych składach MW.

5. W pobliżu miejsca pracy powinny być zakładane podręczne składy MW służące do krótkotrwałego (nie dłużej niż na przeciąg jednej zmiany roboczej) przechowywania i wydawania środków strzałowych. Podręczne składy powinny być tak usytuowane i zabezpieczone, aby nie zagrażały bezpieczeństwu pracujących. Zakładanie podręcznych składów obok jakichkolwiek innych pomieszczeń jest wzbronione.

Rozdział II.

Sposób przechowywania MW w składach.

§ 3. 1. MW nitroglicerynowe (o zawartości nitrogliceryny powyżej 10%) wolno przechowywać w składach w temperaturze od +10° do +35°C.

2. MW trudnozamarzalne (nitroglicerynowe albo skalne) amonowo saletrzane wolno przechowywać wyłącznie w składach o temperaturze od -10° do +25°C.

3. MW amonowo-saletrzane wolno przechowywać wyłącznie w składach o temperaturze od 0°C do +25°C.

4. Każdy skład naziemny należy zaopatrzyć w termometr ze skalą Celsjusza.

5. Okręgowy urząd górniczy udziela zezwolenia na ogrzewanie składu po stwierdzeniu bezpieczeństwa sposobu ogrzewania.

§ 4. 1. Przechowywanie MW w jednej komorze składowej lub jednej szafce pancernej (§ 2 ust. 2) razem ze środkami inicjującymi i zapalającymi jest zakazane. Zakaz nie dotyczy szafek pancernych zabudowanych w dniu wejścia w życie rozporządzenia, z tym jednak że umieszczone środki inicjujące i zapalające wolno przechowywać tylko w odrębnych przegrodach powyższych szafek. Odległość między szafkami pancernymi na MW a szafkami pancernymi na środki inicjujące mierzona między zewnętrznymi ścianami powinna wynosić co najmniej 1,5 m.

2. Przechowywanie w jednej komorze składowej MW nitroglicerynowych razem z MW amonowo-saletrzanymi jest zakazane.

3. W przypadkach przechowywania w jednej komorze składowej różnych MW jednej grupy (np. MW powietrznych i MW powietrznych specjalnych należących do grupy MW amonowo-saletrzanych) powinny być one od siebie oddzielone przegrodą.

4. Lonty prochowe i zapalniki proste mogą być przechowywane w ogólnych magazynach materiałów na powierzchni w oddziałach przeznaczonych do przechowywania materiałów łatwopalnych.

§ 5. 1. Ogólna ilość MW składowanych w jednej komorze nie powinna przekraczać 5.000 kg.

2. W naziemnym podręcznym składzie MW wolno przechowywać środki strzałowe na przeciąg jednej zmiany roboczej.

§ 6. 1. W komorach składowych MW powinny być przechowywane wyłącznie w opakowaniu fabrycznym.

2. Skrzynki z MW umieszcza się w komorze na półkach, których wysokość nie powinna przekraczać 1,80 m, i to w ten sposób, aby wolna przestrzeń szerokości co najmniej 10 cm znajdowała się między skrzynkami, nad nimi, od podłogi i od strony ścian składu. Wzdłuż półek pozostawia się przejście szerokości co najmniej 1,2 m.

3. Każdą komorę lub miejsce w komorze, oddzielone przegrodą (§ 4 ust. 3), oznacza się tablicą z czytelnym napisem określającym rodzaje składowanego MW, najwyższą ilość MW dopuszczoną do składowania oraz bieżącą rzeczywistą ilość MW, znajdującą się w danej komorze lub jej części.

§ 7. W składach na proch górniczy i inne MW również czułe na ogień — konstrukcja drzwi, zamków i podłóg powinna być tak wykonana, by nie powstała iskra na skutek tarcia lub uderzenia. Do składu wolno wchodzić tylko w filcowych ochraniaczach na obuwiu. W składach nie wolno używać narzędzi i przedmiotów, które przy użyciu mogą powodować powstanie iskier. Półki powinny być drewniane, z zastosowaniem do przymocowania półek żelaznych wkretów, których główki wpuszcza się w drzewo i zakitowuje.

§ 8. W składach nie wolno pozostawiać opróżnionych pustych skrzynek, drzewa i papieru. W składach należy zachować porządek i czystość.

§ 9. 1. W razie dokonywania jakichkolwiek napraw w komorze składowej naziemnego składu, w szafkach pancernych i podręcznych składach wszystkie znajdujące się tam

środki strzałowe powinny być usunięte do odpowiednio zabezpieczonego miejsca. Na naprawę trwającą ponad 8 godzin jest wymagane zezwolenie okręgowego urzędu górniczego. Zezwolenie określa miejsce zastępcze i sposób tymczasowego przechowywania środków strzałowych.

2. W razie wykonywania robót spawalniczych w składzie MW znajdujące się tam środki strzałowe powinny być na ten czas usunięte ze składu. W tym przypadku obowiązują również przepisy o wykonywaniu prac cięcia i spawania metali w zakładach górniczych.

§ 10. 1. W przedsionku składu MW powinny być umieszczone właściwe środki gaśnicze.

2. Sprawy ochrony przeciwpożarowej określi szczegółowo instrukcja.

§ 11. Każdy skład MW zawierający środki strzałowe powinien być strzeżony przez posterunki straży przemysłowej. Nie dotyczy to podręcznych i przenośnych składów MW (§ 2 ust. 5). Składy znajdujące się na uboczu zakładu lub poza jego terenem są strzeżone przez stałe posterunki (nie obchodowe) posiadające bezpośrednie połączenie telefoniczne ze strażnicą zakładu. Za zezwoleniem okręgowego urzędu górniczego mogą być stosowane syreny alarmowe. Kierownik ruchu zakładu ustala komisyjnie ilość posterunków w porozumieniu z właściwymi organami Milicji Obywatelskiej.

§ 12. 1. Wydawca MW zatrudniony na danej zmianie przechowuje klucze od składu MW i jego komór oraz klucze od bram w ogrodzeniu.

2. Kierownik ruchu zakładu górniczego przechowuje rezerwowe klucze w opieczętowanej kopercie w kasie pancernej.

3. Jeden ze strzałowych na każdej zmianie wyznaczony przez kierownika ruchu zakładu górniczego przechowuje klucze od podręcznych składów MW oraz bram w ogrodzeniu. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

§ 13. Drzwi składów MW z wyjątkiem podręcznych składów zaopatruje się w plombę na czas zamknięcia. Wszystkie składy MW powinny być zaopatrzone w tablice ostrzegawcze z napisem o zakazie wstępu niepowołanym osobom oraz o zakazie palenia tytoniu, jak też zbliżania się do składu z otwartym ogniem.

Rozdział III.

Budowa naziemnych składów MW.

§ 14. 1. Składy środków strzałowych powinny znajdować się poza terenami zabudowanymi, a mianowicie:

1) najmniejsza odległość między składami MW oraz najmniejsza odległość ich od składów łatwopalnych materiałów wynosi dla składów MW:

I klasy	—	300 m,
II klasy	—	500 m,
III klasy	—	750 m,
IV klasy	—	1.000 m,
V klasy	—	1.300 m,
VI klasy	—	1.600 m,
VII klasy	—	1.900 m,

2) najmniejsza odległość składu od osiedli, dróg publicznych, kolejowych, mostów, zakładów (fabryk), zbiorników, linii telekomunikacyjnych, linii wysokiego napięcia — wynosi dla składów:

I klasy	—	200 m,
II klasy	—	250 m,
III klasy	—	500 m,
IV klasy	—	750 m,
V klasy	—	900 m,
VI klasy	—	1.000 m,
VII klasy	—	1.100 m,

3) najmniejsza odległość składów MW od oddzielnych budynków mieszkalnych, dróg o mniejszym ruchu oraz linii kolejowych o ruchu wyłącznie towarowym, urządzeń specjalnie odpornych na działanie fali detonacyjnej (np. żelazne i żelbetonowe mosty, stalowe i żelbetonowe wieże, elewatory itp.) wynosi dla składów:

I klasy	—	100 m,
II klasy	—	150 m,
III klasy	—	300 m,
IV klasy	—	400 m,
V klasy	—	500 m,
VI klasy	—	600 m,
VII klasy	—	750 m.

2. Odległości określone w ust. 1 mogą być zmniejszone najwyżej do połowy w przypadku, gdy w pobliżu składów MW znajdują się naturalne zapory (las, wzgórza) bądź chroniony obiekt znajduje się w kotlinie poniżej poziomu wybuchu.

3. Jeżeli poszczególne komory na 5.000 kg w składach klasy V—VII są obwałowane, można te komory budować w odległości co najmniej 30 m od siebie (odległość między zewnętrznymi ścianami komór). Przy tym sposobie budowania składów MW obowiązują odległości podane w ust. 1 pkt 1, 2 i 3 ustalone dla składów klasy IV, przy czym zmniejszone odległości (ust. 2) nie mogą być stosowane.

4. W składach MW klasy V—VII typu zespołowego (komory obok siebie), jeżeli środki strzałowe wydaje się w puszkach, napełnianie ich powinno się odbywać w obwałowanej komorze wydawczej (komora + przedsiónek) zlokalizowanej poza obwałowaniem składu MW. W komorze wydawczej nie wolno przechowywać środków strzałowych potrzebnych więcej niż na jedną dobę.

§ 15. 1. Skład MW powinien być urządzony w miejscu suchym i nie narażonym na zalew w czasie powodzi, jak również dostępnym dla transportu kołowego.

2. Skład powinien być otoczony obwałowaniem z ziemi, gliny lub piasku:

klasy I — III	do wysokości 1,0 m	powyżej szczytu dachu
" IV — "	" 1,5 m	" " "
" V — VII "	" 2,0 m	" " "

Obwałowanie powinno mieć co najmniej 1 m szerokości w koronie dla składów MW klasy I—IV, a 1,5 m szerokości dla składów MW klasy V—VII. Odległość ścian składu od podstawy wału nie może być mniejsza od 1 m ani większa niż 3 m. Pomiedzy podstawą wału a składem powinny być urządzone ścieki wodne z odprowadzeniem poza obręb wału. Przestrzeń między podstawą wału a składem powinna być utrzymana w należytym czystości. Używanie tej przestrzeni do składowania próżnego opakowania jest zakazane.

3. Dojście do składu przez obwałowanie powinno prowadzić po linii łamanej lub wejście przez obwałowanie powinno być ochronione od zewnątrz odrębnym wałem, zastępującym otwór wejściowy (wał czołowy), który:

1) usypuje się w odległości nie mniejszej niż 1 m, nie większej jednak niż 3 m, licząc między podstawami wałów,

2) usypuje się na dwa razy większą długość od szerokości wejścia we właściwym obwałowaniu mierzonym na wysokości korony.

4. Skład z obwałowaniem powinien być ogrodzony, przy czym odległość ogrodzenia od obwałowania nie powinna wynosić mniej niż 30 m.

5. Ogrodzenie należy wykonać z drutu kolczastego o wysokości nie mniejszej niż 2,50 m. Druty poziome między słupami powinny posiadać odległość 0,15 m od siebie i powinny być wzmocnione drutem kolczastym prowadzonym na krzyż między słupami. W ogrodzeniu powinny być wykonane drzwi wjazdowe i wejściowe zamykane na klucze, przechowywane u wydawcy MW (§ 12).

6. Każdy skład powinien posiadać strefę ochronną o szerokości nie mniejszej niż 10 m od ogrodzenia, oznaczoną tablicami ostrzegawczymi z napisem: „niepowołanym wstęp wzbroniony”. Teren ogrodzony, jak również strefa ochronna powinny być wolne od zadrzewienia i łatwopalnego poszycia.

7. Budka wartownicza dla posterunku powinna znajdować się zewnątrz ogrodzenia przy drzwiach wejściowych.

8. Każdy skład powinien być zabezpieczony od wyładowań atmosferycznych piorunochronem wykonanym zgodnie z obowiązującymi normami. Przydatność urządzenia powinna być sprawdzana przynajmniej raz w roku w terminie przed 1 kwietnia i również po burzy z piorunami. Wszelkie stwierdzone wady (uszkodzenia) powinny być niezwłocznie usunięte. Sprawdzenie przydatności tych urządzeń, zauważone braki oraz sposób ich usunięcia notuje się w książce przeznaczonej na ten cel i przechowywanej u wydawcy MW.

9. Przeprowadzanie jakichkolwiek przewodów ponad oraz pod budynkami składów jest niedozwolone.

§ 16. 1. Wyższy Urząd Górniczy ustala typy szafek pancernych (§ 2).

2. Szafka pancerna powinna być umieszczona na warstwie betonowej grubości co najmniej 10 cm i otoczona warstwą betonową o grubości co najmniej 12 cm. Ponadto od góry, od tyłu i z boku szafka powinna być obsypana ziemią o grubości warstwy co najmniej 0,5 m. Wymagania te nie dotyczą wpuszczonych i utwierdzonych w skale szafek pancernych. Obetonowanie szafek pancernych nie jest wymagane, gdy szafka pancerna służy jako skład w jednym miejscu przez okres czasu nie przekraczający 3 miesiące.

3. Przy przechowywaniu MW w szafkach pancernych wolno przeładowywać MW ze skrzyń do puszek strzałowych przed składem tylko w miejscu osłoniętym daszkiem (z materiału niepalnego) w celu ochrony przed deszczem lub śniegiem.

4. Przy przechowywaniu MW w szafkach pancernych obowiązują wszystkie przepisy dotyczące składów MW.

§ 17. 1. Stały skład MW dzieli się na odpowiednią ilość komór. Ilość MW składowanego w jednej komorze nie powinna przekroczyć 5.000 kg (§ 5).

2. Zewnętrzne ściany składu powinny być wykonane z materiałów niepalnych (mur, beton albo prefabrykaty) o grubości co najmniej 38 cm. Dach powinien być wykonany z możliwie lekkiego materiału niepalnego.

3. Ściany komór powinny być wykonane z takich materiałów jak ściany zewnętrzne składów, z tym że grubość ich powinna wynosić co najmniej 0,25 m.

4. Wysokość komór składowych powinna wynosić w świetle co najmniej 2,20 m.

5. Ściany składu powinny być od wewnątrz wybielone, a podłogi wykonane z betonu lub cegły, pokryte zaprawą cementową.

6. W składach MW splonki oraz zapalniki ostre umieszcza się we wnękach wykonanych w zewnętrznym murze składu. Grubość muru zewnętrznego w miejscu wykonania wnęki powiększa się od strony wewnętrznej, tak aby pozostała grubość ściany zewnętrznej składu, licząc od tylnej powierzchni wnęki — wynosiła co najmniej 12 cm. W najbliższej komorze, przylegającej do wnęki, wolno przechowywać lonty i zapalniki proste. W składach klasy V—VII typu zespołowego (komory obok siebie) środki inicjujące powinny być przechowywane w oddzielnej obwałowanej komorze na zewnątrz obwałowania składu w odległości nie mniejszej niż 15 m (między ścianami zewnętrznymi składu MW a ścianami komory na środki inicjujące).

7. Lonty detonujące przechowywane się w odrębnej komorze.

8. Każda komora powinna mieć jedno bezpośrednie wejście z przedsionka łączącego poszczególne komory (przedsionek komór) przez drzwi otwierające się na zewnątrz komory. Szerokość przedsionka komór powinna wynosić co najmniej 1,5 m. Przedsionek komór powinien mieć jedno bezpośrednie wejście z przedsionka składu drzwi otwierające się na zewnątrz przedsionka komór. Szerokość i długość przedsionka składu powinna wynosić co najmniej po 1,5 m.

9. Wszystkie drzwi znajdujące się w składzie powinny być jednoskrzydłowe, żelazne, pełne, szerokości co najmniej 1 m i wysokości co najmniej 2 m, otwierane na zewnątrz i zamykane na zamek skrzynkowy. Drzwi wejściowe do składu powinny być podwójne, wykonane z blachy żelaznej o grubości co najmniej 5 mm, na ramie z żelaza kątownego, z poprzecznymi wzmocnieniami. Blacha powinna być spawana na wszystkich swych częściach dostępnych z zewnątrz. Drzwi te powinny być:

- 1) osadzone na zawiasach, nie dających się z zewnątrz uszkodzić,
- 2) zaopatrzone w dwa patentowe (specjalne) zamki skrzynkowe umieszczone od zewnątrz, dwubrotowe i ośmiozadkowe — wszystkie cztery klucze różne,
- 3) osadzone w zabetonowanych żelaznych ramach.

W składach, w których przechowywane się proch górniczy i inne w równym stopniu czułe na ogień MW, obowiązują przepisy § 7.

10. Przewietrzniki powinny być wykonane w kształcie litery Z i zaopatrzone obustronnie w gęste siatki.

11. Skład powinien być wyposażony tylko w oświetlenie elektryczne, którego instalacja jest zgodna z postanowieniami górniczych przepisów bezpiecznego prowadzenia kopalń. W braku stałego oświetlenia składu dozwolone jest oświetlenie elektrycznymi lampkami akumulatorowymi typu dopuszczanego przez Wyższy Urząd Górniczy.

§ 18. 1. W wyjątkowych przypadkach okręgowy urząd górniczy może dla składów przeznaczonych do przechowywa-

nia MW do 100 kg i odpowiedniej ilości środków inicjujących i zapalających oraz dla składów podręcznych (§ 5) zezwalać na odstępstwa od przepisów zawartych:

- 1) w § 14 co do najmniejszej odległości od miejsca pracy stosując wzór $r = 5\sqrt{g}$, gdzie „r” oznacza najmniejszą odległość w mb., a „g” dopuszczoną do przechowywania ilość MW w kg,
- 2) w § 15 ust. 2 co do wysokości i szerokości w koronie wału, zezwalając na obwałowanie do wysokości szczytu dachu składu i do szerokości w koronie do 0,5 m,
- 3) w § 15 ust. 4 co do odległości od obwałowania zezwalając na wykonanie ogrodzenia w odległości 10 m od podstawy wału,
- 4) w § 15 ust. 6 co do strefy ochronnej, zezwalając na umieszczenie tablicy ostrzegawczej wyłącznie na wszystkich bokach ogrodzenia,
- 5) w § 17 zezwalając na:
  - a) mniejszą grubość ścian zewnętrznych,
  - b) niebudowanie przedsionka,
  - c) wykonanie zamknięć, jak w szafkach pancernych, a dla podręcznych składów — drzwi żelaznych z zamkami patentowymi, umieszczonymi od wewnątrz o zawiasach nie dających się uszkodzić od zewnątrz.

2. Składy MW wykonane w stoku górskim (pagórku), czyli tzw. składy wgłębione, powinny być urządzone zgodnie z wymaganiami dla składów podziemnych z zachowaniem następujących przepisów dotyczących składów naziemnych:

- 1) § 15 ust. 3 do wału czołowego, którego długość powinna się równać podwójnej szerokości sztolni wylotowej,
- 2) § 17 ust. 9 pkt 2 co do jakości patentowych zamków skrzynkowych przy drzwiach wejściowych

Rozdział IV.

Przepisy końcowe.

§ 19. W wyjątkowych przypadkach, gdy przemawia za tym ważny interes zakładu górniczego, a względy bezpieczeństwa ruchu oraz pracowników zakładu, jak również względy bezpieczeństwa publicznego nie stoją na przeszkodzie, Wyższy Urząd Górniczy na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego może udzielać zezwolenia na odstępstwa od wymagań rozporządzenia w stosunku do składów wzniesionych przed wejściem w życie rozporządzenia.

§ 20. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 lipca 1958 r.

Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych:
St. Pietrusiewicz